

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ﴿١﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ﴿٢﴾
 لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ ﴿٣﴾ نَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحَ
 فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ ﴿٤﴾ سَلِّمُوا هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ ﴿٥﴾

شب قدر و اجابت دعا

شب قدر، بزرگترین، شریفترین، پرازجترین و پررمز و رازترین شبها در گردونه زمان است که قلمها در وصفش می شکند و زبانها در توصیفش قاصر و عقل و تدبیرها در فهم آن مبهوت و متحیر میمانند. خداوند در قرآن کریم آن را شبی پربرکت دانسته و ارزش آن را برتر از هزار ماه بیان می کند. آیا براستی برکتی بالاتر از این هست که یک شب هم تراز هزار ماه یعنی ۳۰ هزار شب یا ۸۳ سال و ۴ ماه قرار گیرد؟ چرا این شب «شب قدر» نامیده شده است؟ چه اسراری در آن نهفته و چه وقایع و حوادثی در آن رخ داده و می دهد؟

شب قدر یعنی شب بزرگ و با عظمت، زیرا در قرآن کریم «قدر» به معنای منزلت و بزرگی خدا آمده است. در شب قدر فرشتگان بسیاری به زمین می آیند به طوری که زمین بر آنها تنگ می شود، لذا آن را «شب قدر» نامیده اند زیرا یکی از معانی «قدر» به معنای ضیق و تنگ است (اطلاق ۷) و در این شب قرآن با تمام قدر و منزلتش به وسیله فرشته صاحب قدر بر پیامبر(ص) نازل شد

فضایل شب قدر

بی تردید شب قدر از شبهای با عظمت و با اهمیت سال است و دلیل فضیلت این شب بر سایر شبها به اعتبار اموری است که در این شب محقق می شود.

شب آموزش گناهان : پیامبر خدا (ص)

در تفسیر سوره «قدر» فرمودند: «هر کس شب قدر را احیا بدارد و مومن باشد و به روز جزا اعتقاد داشته باشد، تمامی گناهانش آمرزیده می شود.»

قلب رمضان : امام صادق فرمودند: «از

کتاب خدا استفاده می شود که شماره ماههای سال نزد خداوند، دوازده ماه است و سرآمد ماهها ماه رمضان است و قلب ماه رمضان ليله القدر است.»

بهتر از هزار ماه: در فرهنگ غنی اسلام، همه چیز را با معیارهای الهی می سنجند و بر همین اساس قرآن در مورد شب می فرماید:

«لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ» در دعای صحیفه سجادیه نیز می خوانیم: «عبادت و بندگی (در) شبی از شبهای آن را بر (عبادت در) شبهای هزارماه قرار داد (چون خیرات و برکات و سودهای دینی و دنیوی در آن است) و آن را شب قدر نامید.»

نزول قرآن در این شب: طبق روایات

موجود، مجموع قرآن در شب قدر نازل شده است. این نزول دفعی و یکباره قرآن است اما نزول تدریجی و تفصیلی قرآن طی بیست و سه سال دوران نبوت پیامبر گرامی به صورت الفاظ نازل شده است.

از دیگر فضایل این شب نامگذاری یکی از

سوره های قرآن به نام «قدر» است و

این خود گویای فضیلت و اهمیت این شب است. این شب، شب مبارکی است زیرا خدا می فرماید: و قرآن که بهترین خیرات و برکات است در این شب مبارک نازل شده است. (دخان ۳/)

نزول ملائکه و روح در شب قدر نشانه

شرافت آن بر هزار ماه است. چنان که امام باقر(ع) نیز فرمودند: «عمل صالح در شب قدر از قبیل نماز و زکات و انواع کارهای خوب بهتر است از عمل در هزار ماهی که در آن شب قدر نباشد.» شب قدر سراسر خیر و سلامت است و از هر امر ناپسندی به دور است و این خود نیز نشان شرافت آن بر هزار ماه است.

برتری شب قدر شب: قدر در قلمرو

ماه رمضان است و مفسران واقعی قرآن و سخن گویان رسمی خدا یعنی پیشوایان معصوم (ع) محدوده آن را تنگتر کرده و یکی از شبهای سه گانه ۱۹، ۲۱ و ۲۳ رمضان را شب قدر اعلام کرده اند تا با گرامی داشت و حریم بندی هر سه شب، سرنوشت و برنامه های خداپسند تعیین شود؛ و جالب آن که خود قرآن، ساعات آن را نیز مابین آغاز شب تا طلوع فجر صادق تعیین نموده است. در شبهای قدر به دو چیز باید توجه بیشتر نمود: **یکی:** سعادت مندی و قرار گرفتن در ردیف سعادت مندان و انسانهای خوش فرجام، و **دوم:** دوری از شقاوت و بدبختی و ترک صفات زشت و ناپسند. از این رو است که پیوسته در دعاهای مخصوص شبهای احیاء می خوانیم:

«وَأَنْ تَجْعَلَ اسْمِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ

فِي السُّعْدَاءِ وَرُوحِي مَعَ الشُّهَدَاءِ

خدایا امشب نام مرا در میان سعادت مندان و روحم را با شهدای راه حق قرا ده.»

با شرح صدر و گشادن دل و جان درون، درب سعادت به روی انسان گشوده می شود؛ و با بستن دربهای عجب و غرور و صفات زشت دیگر در شقاوت را می توان به روی خود بست. در این مسیر، بهترین راه، رجوع به ضمیر و عقل بیدار و وجدان سلیم است، باید پیوسته نفس را نکوهش کرد و از عملکرد نادرست گذشته اظهار ندامت نمود و تصمیم بر ترک بدیها در آینده گرفت،

اصولاً پنج خصالت پسندیده:

را باید در ایام قدر زنده کرد. آنها سرآمد صفات ممدوح آدمی اند و داشتن این صفات، مستلزم داشتن تمام صفات نیک و ملازم با حقیقت ایمان است. داشتن آنها، نفس را برای کسب تقوا و اصلاح ذاتالبین و اطاعت خدا و رسول آماده می کنند. این پنج خصالت به قرار زیر هستند:

۱. تأثیر قلبی از یاد خدا؛ یعنی دل از درون بترسد و تکان بخورد؛
۲. فزونی ایمان با گوش سپاری به قرآن؛
۳. توکل راستین به خدا؛
۴. اقامه نماز؛
۵. انفاق مالی به دیگران و مستمندان

سیره صالحان در شب‌های قدر

سیره صالحان در شب‌های قدر

سیره رسول خدا (ص) سرمشق همه خلایق و حتی اسوه امامان معصوم (ع) بود. آن حضرت در شب‌های قدر، حال و هوای دیگری داشت. امیرمؤمنان علی بن ابی طالب (ع) در این باره می‌فرماید:

پیامبر اسلام خود و خاندانش در دهه آخر ماه مبارک رمضان، شب را احیا می‌کردند (و به خواب نمی‌رفتند).

امام صادق (ع) سیره ایشان را چنین ترسیم می‌کند:

«كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِذَا دَخَلَ الْعَشْرُ الْأَوَّلُ شَدَّ الْمِزْرَ وَ اجْتَنَبَ النَّسَاءَ وَ أَحْيَا اللَّيْلَ وَ تَفَرَّغَ لِلْعِبَادَةِ»

چون دهه آخر ماه رمضان فرا می‌رسید، رسول خدا (ص) کمر همت می‌بست و شب‌ها را احیا می‌داشت و تمام وقت به عبادت می‌پرداخت.

حضرت فاطمه الزهرا (س) نیز چون پدر معصومش، شب‌های قدر را احیا

می‌داشت نه تنها خودش، شب‌زنده‌دار بود بلکه کودکان و نوجوانان خانه را نیز با این سنت آشنا می‌ساخت و

شب‌های قدر که فرامی‌رسید به فرزندان خود، توصیه می‌کرد غذای کمتری بخورند تا بر اثر پرخوری زودتر به خواب نروند و برای شب‌زنده‌داری حال و نشاط بیشتری بیابند.

همه ائمه (ع) از این سیره شایسته نبوی و فاطمی، تبعیت می‌کردند و عالمان و

عارفان صادق نیز این سنت را تداوم می‌بخشیدند؛ برای نمونه حضرت علامه

طباطبائی سیره استادش، سیدعلی قاضی طباطبائی را در شب‌های قدر چنین

توصیف می‌کند: روش قاضی طباطبائی این بود که در ماه مبارک رمضان،

ساعت چهار شب در منزل خود، رفقای خود را می‌پذیرفتند و مجلس اخلاق و موعظه ایشان تا ساعت شش از شب،

گذشته، طول می‌کشید در دهه اول و دوم چنین بود، ولی در دهه سوم،

ایشان مجلس را تعطیل می‌کرد و تا آخر ماه رمضان هیچ کس ایشان را نمی‌دید.

چه بسا به مشاهد مقدس مشرف می‌شدند و به دور از دید مردم، همچنان به

مجاهدت و تزکیه نفس و خودسازی ادامه می‌دادند.

امام خمینی (ره) نیز به محض طلوع ماه رمضان دیدار رسمی و عمومی با مردم و

برخی از کارهای خود را تعطیل

می‌کردند و به تفکرات تنهایی و به دعا و نیایش و عبادت و خودسازی

می‌پرداختند و جان تازه‌ای می‌گرفتند و پس از پایان ماه رمضان، با قدرت و

توان و تأییدات مضاعف الهی و معنوی، در صحنه سیاست و کرسی قیادت

حضور می‌یافتند.

این روش عالمان شیعی و فقیهان و عارفان سرآمد، ریشه در سیره پیامبر

دارد؛ ایشان حتی پیش از بعثت، راهی کوه حرا می‌شدند و به دور از محیط

جهل آلود مردم مکه عزلت می‌گزیدند؛ چونان حضرت موسی که به کوه سینا به

مناجات با خدا می‌رفت.

آری حضور فعال و مثبت و

موفقیت‌آمیز، در صحنه‌های سیاسی و اجتماعی و جهاد و انقلاب، حضور

عرفانی در محضر معبود را می‌طلبد تا بدینسان در میدان عمل، قدرت روحی

بیابند و بر شیاطین بیرونی ظفر یابند و این وعده صادقانه خداست که:

«وَ الَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ»

و آنان که در راه ما (با خلوص نیت) جهاد کنند، قطعاً به راه‌های خود،

هدایتشان خواهیم کرد، و خداوند با نیکوکاران است.»

تداوم شب قدر

گرچه قرآن یک بار در شب قدر نازل شده ولی خود شب قدر، هر سال تکرار

می‌شود و ارزش معنوی آن نیز همچنان استمرار دارد؛ به دلیل برخی از روایات

که بر تداوم شب قدر تصریح دارد؛ برای نمونه: مردی از امام صادق (ع)

پرسید: مرا آگاه کن که آیا شب قدر تنها در گذشته بوده یا هر سال پدید

می‌آید، فرمود: اگر لیلۃ‌القدر، برداشته شده بود قرآن هم برداشته می‌شد.

پس آنچه همه روایات مختلف وارده از ائمه اهل‌البیت (ع) در آن اتفاق نظر

دارند این است که شب قدر تا روز قیامت جاری و باقی است و همه‌ساله

تکرار می‌شود.

از آنچه گفتیم پاسخ سؤال دوم نیز روشن شد که می‌پرسند آیا پیش از

اسلام نیز شب قدری بوده است یا مخصوص امت اسلام است؟

با این توضیح که با دقت در روایات یاد شده و آیات سوره قدر بر می‌آید که از

روزی که نوع آدمی مستعد فرا گرفتن شریعت آسمانی گردید و به رشد و بلوغ

فکری رسید و پیامبران در میان آنها، برانگیخته شدند، لیلۃ‌القدری داشتند که

اصول معارف و شرایع در آن شب مقدر می‌شده است.

دلیل دوم بر تداوم شب قدر، به کار رفتن فعل مضارع در مقام معرفی آن

است، همانند: «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» در سوره دخان، و «تَنْزِيلُ الْمَلَائِكَةِ» در سوره قدر، و فعل مضارع

هم برای استمرار است. صاحب «المیزان» در این باره می‌فرماید:

اخبار اهل بیت اتفاق نظر دارند که شب قدر در هر سال تکرار می‌شود و تداوم آن، تا روز قیامت استمرار خواهد یافت.

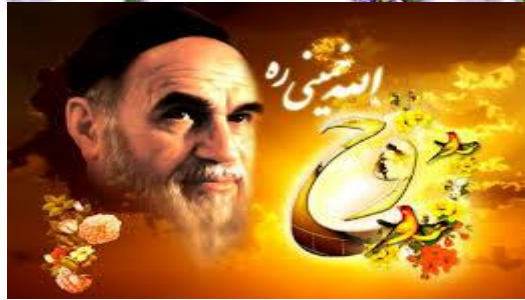
شب‌های قدر را حقیقتاً قدر بدانید. قرآن صریحاً می‌افزاید: «خیر من الف شهر»؛ یک شب بهتر از هزار ماه است! این خیلی ارزش دارد. شبی است که ملائکه نازل می‌شوند. شبی است که روح نازل می‌شود. شبی است که خدای متعال آن را به عنوان سلام دانسته است. سلام، هم به معنی درود و تحیت الهی بر انسان‌هاست، هم به معنای سلامتی، صلح و آرامش، صفا میان مردم، برای دل‌ها و جان‌ها، و جسم‌ها و اجتماعات است. از لحاظ معنوی، چنین شبی است! شب‌های قدر را قدر بدانید و برای مسایل کشور، مسایل خودتان، مسایل مسلمین و مسایل کشورهای اسلامی دعا کنید. -امشب را قدر بدانید. شب بسیار مهمی است؛ شب بسیار عزیزی است. به ولی عصر، ارواحنا فدا، توجه کنید؛ به در خانه‌ی خدا _ مسجد _ بروید و به برکت امام زمان از خدای متعال خواسته‌هایتان را بگیرید. بنده هم از همه شما ملت‌مس دعا هستیم. کشورهای اسلامی چقدر مشکلات دارند! حل آن مشکلات را از خدا بخواهید. برای همه انسان‌ها دعا کنید. برای هدایت انسان‌ها، برای خودتان، برای زندگیتان، برای مسئولین‌تان، برای کشورتان، برای گذشتگان‌تان و برای آن چیزی که می‌خواهید خدای متعال به شما بدهد، دعا کنید. این ساعات و دقائق را قدر بدانید. بنده هم از همه شما برادران و خواهران عزیز، در شب‌های مبارک قدر، ملت‌مس دعا هستیم.

تهیه کننده: فرشته پور جعفری

بسیج فرهنگیان آموزش و پرورش
ناحیه یک شهر کرد حلقه ی شهید
مهدی توکلی

سرگروه: سرکار خانم کارگران

کس حق شناخت فاطمه را به جا آورد،
شب قدر را درک کرده است»

دیدگاه امام خمینی (ره)

در مورد قدر «تقدیرات در شب نوزدهم است و حتمی شدن آن در شب بیست و یکم و امضای آن در شب بیست و سوم شب‌های قدر، اوج پر گشودن در فضای نیایش و بندگی، و نهایت شکوفایی رحمت الهی بر بندگان است. شب قدر، ساعت پذیرایی از مهمانان بزم حضور است. در شب قدر، رو به آینه محاسبه می‌نشینیم و چهره جان را بی غبار می‌بینیم و با باران اشک، دل را در سحر رحمت و مغفرت، شست و شو می‌دهیم. شب قدر، شب گشودن سفره دل و ریختن اشک نیاز و فصل گریستن در آستان آفریدگار بخشاینده است. شب قدر باید تقدیر خویش را رقم بزنی و خویشتن جدید را با قلم توبه و جوهر اشک ترسیم کنی. قدر، باران رحمتی است که در جویبار هر فرد و هر جمع، به اندازه او جاری می‌شود. شخصیت افراد به گونه‌ای شکل گرفته که بعضی از آنان، توان پذیرش جریان رودی بیکران از رحمت و برکت قدر را دارند و برخی دیگر، این زمینه را ندارند. حقیقت شب قدر، از نوع حقایق قرآنی است. شب قدر شب احیای خویش است با دم مسیحایی دعا و شبی است که برای آنکه تقدیر خویش را رقم بزنی و خویشتن جدید خود را با قلم توبه و جوهر اشک ترسیم کنی باید قدر خویش را بشناسی و از لحظه لحظه آن در فضای نیایش و بندگی و عبادت نهایت استفاده را بکنی.»

وجود شب قدر در این ماه

شب قدر از شب‌هایی که برتر از هزار ماه است و فرشتگان در این شب به اذن خدا فرود می‌آیند و جمیع مقدرات بندگان را در طول سال تعیین می‌کنند و وجود این شب در این ماه مبارک نعمت و موهبتی الهی بر امت پیامبر گرامی اسلام (صلی الله علیه و آله) است و مقدرات یک سال انسان‌ها (حیات، مرگ، رزق و...) براساس لیاقت‌ها و زمینه‌هایی که خود آنها به وجود آورده‌اند تعیین می‌شود و انسان در چنین شبی با تفکر و تدبیر می‌تواند به خود آید و اعمال یک سال خود را ارزیابی کند و با فراهم آوردن زمینه مناسب بهترین سرنوشت را برای خود رقم زند.

حضرت امام صادق (علیه السلام) می‌فرماید: «تقدیر مقدرات در شب نوزدهم و تحکیم آن در شب بیست و یکم و امضاء آن در شب بیست و سوم است.»

احادیثی درباره اهمیت شب قدر از

(پیامبر اکرم (ص) و امام صادق (ع))

پیامبر اکرم (ص) «هر کس شب قدر را گناهانش آمرزیده می‌شود بیدار بماند حتی اگر تعداد آنها به تعداد ستارگان آسمان و به سنگینی کوه‌ها باشد...»

پیامبر اکرم (ص)

«هر کس شب قدر را احیا بدارد تا سال بعدی عذاب از او برداشته می‌شود»

پیامبر اکرم (ص):

«هر کس شب قدر را با ایمان و محاسبه بیدار ماند تمام گناهان گذشته و آینده‌اش بخشیده می‌شود»

امام صادق (ع):

«قلب ماه رمضان شب قدر است»

امام صادق (ع):

«حضرت درباره شب قدر فرمود: شب فاطمه است و قدر خداوند است پس هر